

komité, som Kongl. Maj:t för sådant ändamål tillsatt, samt den nu väckta frågan, hvilken angår kyrkans inre organisation, ej lärer vara af beskaffenhet att behöfva särskildt behandlas, får Utskottet af sådan anledning värdsamt hemställa, att ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli d. 28 Mars 1870, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadganden angående prestval samt tillsättande af klockare och folkskolelärare.

Genom Kongl. Förordningen om prestval den 1 April 1843 är grunden för röstberäkning vid dylika val sålunda bestämd, att, med undantag för städerna, hvilka hafva att följa den för hvarje ort stadgade grund, rösträttigheten beräknas efter fast egendom och de allmänna utskylder, särdeles ecklesiastika, som deraf utgå, hvadan en hel röst beräknas för hvarje helt oförmedladt mantal, en för hvarje masugn, för hvarje stångjernshärd, äfvensom för två kniphamrar tillsammans, likaså vid messingsbruk en röst för hvarje brännugn och vid glasbruk för tvänne glaspottor. För spikhamrar, qvarnar samt alla andra särskilda lägenheter och inrättningar bestämmes rösträttigheten efter deras grundränta, eller, der sådan ej är åsatt, efter taxeringsvärdet, jemfördt med medelvärdet på hemman i församlingen. Vid kapellansval tillkommer kyrkoherden, utom den på prestgården belöpande rösträtt, en röst för embetet och en för den lön, han gifver kapellanen. Vid val till regala pastorat, men ej till andra prestsysslor, må församlingen begära fjerde profpredikant.

I 24 Kap. 30 § Kyrkolagen finnes stadgadt, att "orgelnisten väljes af kyrkoherden och församlingen, som honom lönar, allt som de deröfver kunna förenas"; och i 31 § samma kapitel heter det, att "klockaren skall i lika måtto af kyrkoherden och församlingen väljas". Huru detta skall tillgå, bestämmes närmare genom Kongl. Resolutionen på allmogens besvär den 20 November 1786 och Kongl. Resolutionen den 20 Juni 1794 sålunda, att sedan kyrkoherden af de till klockare-sysslan sökande föreslagit församlingen tre af de mest tjenlige och i alla afseenden skickligaste, skall han anställa laglig votering efter gårdatal i sockenstufvan, hvarvid kyrkoherden slutligen äfven aflemnar sin röst, hvilken i beloppet skall räknas lika med halfva församlingens, och som dervid bör allenast jemföras med beloppet af de församlingens röster, hvilka vid valet blifvit afgifna och lagligen erkända. I fråga om val af folkskolelärare är i Kongl. Stadgan angående folk-undervisningen i riket den 18 Juni 1842 föreskrifvet, att, sedan skolstyrelsen upprättat förslag, skall emellan de på förslaget uppförde val anställas af församlingens i sockenstämma samlade röstegande ledamöter, hvarvid rösterna beräknas som vid klockareval, och ordförandens i skolstyrelsen röst gäller lika som kyrkoherdes vid klockareval. Genom Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 är den förändring i dessa föreskrifter gjord, att valen förrättas å kyrkostämma.

I afseende på berörda stadganden hafva åtskilliga ändringsförslag blifvit framställda inom Andra Kammaren, nemligen:

af Herr *O. B. Olsson* (motionen N:o 8), som hemställer, "att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse, innefattande anhållan att Kongl. Maj:t täcktes stadga de ändringar i Kongl. Förordningen den 1 April 1843, att densamma måtte hädanefter erhålla följande bestämmelser:

1:o att, vid inträffad ledighet i ordinarie presterlig befattning, denna församling eger att fritt kalla till afläggande af prof för den lediga platsen kompetenta prestmän, hvarvid hvar och en anses kallad, som af någon vid prestval röstberättigad bland församlingens medlemmar å för sådant ändamål vid inträffad ledighet ofördröjligen af kyrkorådet sammankallad kyrkostämma i sådant hänseende blifvit anmäld;

2:o att, efter aflagdt prof af dem, som kallelsen emottagit, omröstning inför kyrkorådet anställas, dervid hvarje röstberättigad eger att sin röst afgifva på en af dem, som aflagt prof. Efter verkställd omröstning uppförer kyrkorådet på förslag de tre, som erhållit de flesta rösterna, samt iusänder detta förslag, allt efter den presterliga lägenhetens natur, till Konungen, vederbörande domkapitel eller patronus, hvarefter vid kyrkoherdebeställning i regala pastorat Konungen, vid konsistoriel lägenhet domkapitlet och vid patronel patronus — der dennes samtycke kan erhållas till sådan inskränkning i hans rätt — till sysslan utnämner en af de tre å förslaget uppförde. Har vid första omröstningen färre än tre prestmän erhållit röster, anställas val ånyo till besättande af det eller de återstående förslagsrummen, ända till dess tre å förslaget blifva uppförde;

3:o att vid prestval alla fullmyndiga och välfrejdade, den ifrågavarande församlingen tillhöriga, lutherska kyrkans medlemmar, hvilka sjelfva bidraga till underhåll åt presterskapet i församlingen, äro röstberättigade och hvardera ega lika rösträtt; att ingen får vara fullmäktig för mer än en röstberättigad, samt att rösterna afgifvas genom slutna sedlar;"

af Herr *O. G. Hedengren* (motionen N:o 112), som föreslår, "att Riksdagen måtte för sin del besluta följande ändringar i Kongl. Förordningen om prestval

den 1 April 1843, att densamma för framtiden måtte komma att innehålla följande bestämmelser:

a) att samtliga medlemmar i konsistorielt eller regalt pastorat, hvilka ega rösträtt å kyrkostämman, må deltaga i prestval;

b) att vid sådant val allenast en röst bör tillkomma hvarje röstegande;

c) att alla val till prestsysslor böra med slutna sedlar förrättas; samt

d) att församlingen vid val till prestsysslor må ega att begära fjerde profpredikant;“
af Herr *C. I. Bengtsson* (motionen N:o 73), som föreslår, “att konsistoriela församlingar må ega rättighet, om de så för godt finna, efter enahanda grund, som nu gäller i fråga om regala pastorat, kalla en extra profpredikant;“

af Herr *L. Norrby* (motionen N:o 134), som föreslår, “att Riksdagen ville för sin del besluta, att den särskilda rösträtt vid val till kapellaner, klockare och folkskolelärare, som presterna nu ega, i egenskap af kyrkoherdar eller ordförande i skolstyrelse, måtte upphöra;“

af Herr *Jöns Andersson* (motionen N:o 11), som föreslår, “att Riksdagen för sin del beslutar, att med upphäfvande af hvad hittills varit stadgadt för klockare- och skollärare-val, den för kyrkostämman i allmänhet stadgade rösträtt skall vara gällande vid sådana val;“ samt

af Herr *Per Nilsson* från Christianstads län (motionen N:o 38), som föreslår, “att då en klockaresyssla blifver ledig och ledigheten kungjord samt ansökningstiden tilländagått, skall kyrkorådet ega rättighet af de sökande föreslå församlingen de tre mest tjenlige och i alla afseenden skickligaste, dervid, i händelse af skiljaktiga meningar och lika röstetal för hvardera, den må anses gällande, som af kyrkorådets ordförande biträdes.“

Lag-Utskottet, som enligt erhållna remisser har att öfver dessa framställningar sig yttra, får i sådant afseende erinra, att sedan Rikets Ständer genom underdånig skrifvelse den 6 Juli 1866 anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes meddela förändrade bestämmelser i den syftning, skrifvelsen närmare innehåller, angående ej mindre prestval, än äfven val af orgelnist, klockare och annan kyrkobetjening samt folkskolelärare, så och efter det samtlige Domkapitlen jemte Hof- och Stockholms stads konsistorium afgifvit infortrade underdåniga utlåtanden i ämnet, har Kongl. Maj:t den 5 Januari nästlidna år öfverlemnadt ärendet till behandling af den för kyrkolagens omarbetning förordnade komité, hvilken fått i uppdrag att särskildt och i första rummet behandla de presterliga befodringslagarne.

Då förevarande frågor således äro beroende på utredning af bemälda komité, samt lämpligt torde vara, att Riksdagen afvaktar utgången af sin redan gjorda underdåniga framställning i ämnet, föranlåtes Utskottet vördsamt hemställa,

att ifrågavarande motioner ej må till någon åtgärd å Riksdagens sida föranleda.

Stockholm den 28 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.